

Наукові перспективи
Видавнича група

MERRY
CHRISTMAS
AND HAPPY NEW YEAR

Перспективи
та інновації
науки

СЕРІЯ "ПЕДАГОГІКА"

СЕРІЯ "ПСИХОЛОГІЯ"

СЕРІЯ "МЕДИЦИНА"

№12(58) 2025

Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського

Видавнича група «Наукові перспективи»

Луганський державний медичний університет

Громадська наукова організація «Система здорового довголіття в мегаполісі»

Християнська академія педагогічних наук України

Всеукраїнська асоціація педагогів і психологів з духовно-морального виховання

*за сприяння КНП "Клінічна лікарня №15 Подільського району м.Києва",
Центру дієтології Наталії Калиновської*

«Перспективи та інновації науки»

(Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)

№ 12(58) 2025

Київ – 2025

Ivan Horbachevsky Ternopil National Medical University

Publishing Group «Scientific Perspectives»

Luhansk State Medical University

Public scientific organization "System of healthy longevity in the metropolis"

Christian Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine

**All-Ukrainian Association of Teachers and Psychologists of Spiritual and Moral
Education**

*with the assistance of the KNP "Clinical Hospital No. 15 of the Podilsky District of Kyiv",
Nutrition Center of Natalia Kalinovska*

"Prospects and innovations of science"

(Series" Pedagogy ", Series" Psychology ", Series" Medicine ")

№ 12(58) 2025

Kyiv – 2025

Козяр М.М., Ковальчук В.І., Прусак Ю.В. <i>ТЕОРЕТИКО-ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ СПІВРОБІТНИЦТВА ЗАКЛАДІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЦЬОЇ ОСВІТИ ТА РОБОТОДАВЦІВ У СФЕРІ КОМ- П'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ</i>	950
Комісар В.К., Юрченко С.С., Петрикова О.П. <i>ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОГО САМОВИРАЖЕННЯ МАЙБУТНІХ АРТИСТІВ- ВОКАЛІСТІВ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНО- ЛОГІЙ</i>	961
Корильчук Н.І., Гусєва Т.П. <i>ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ДЛЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З КЛІНІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ</i>	973
Корнієнко А.В. <i>ШЛЯХИ ІНТЕГРАЦІЇ ЗМІСТУ ГУРТКІВ ДЕКОРАТИВНО-УЖИТКОВОГО МИСТЕЦТВА ЗАКЛАДІВ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ І ПРЕДМЕТІВ МИСТЕЦЬКОЇ ГАЛУЗІ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ</i>	985
Котелянець Н.В., Байдюк Л.М. <i>ГРА ЯК ПІДХІД: ПРАКТИЧНИЙ ТА АНАЛІТИЧНИЙ ВИМІР</i>	1000
Кравчук О.М., Карлова Т.Є. <i>АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ У ВИЩІЙ МЕДИЧНІЙ ОСВІТІ</i>	1013
Кузнецова О.В. <i>ОБґРУНТУВАННЯ МОДЕЛІ СИСТЕМИ ПОЛІКУЛЬТУРНОГО ВИХОВАННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ</i>	1024
Кузнецова О.В., Акімова О.М., Одарченко В.І., Лонська І.О. <i>ОСОБЛИВОСТІ ВИХОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ САМОСВІДОМОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОЇ ГАЛУЗІ</i>	1035
Купрієвич В.О., Дзіковська Л.М. <i>ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО- КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ</i>	1047
Лаппо В.В. <i>ФОРМУВАННЯ ГУМАНІСТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В КООРДИНАТАХ СИСТЕМНОГО ПІДХОДУ</i>	1059
Левицька Н.М., Пилипенко О.Є., Саракун Л.П. <i>ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ У ВИКЛАДАННІ ГУМАНІ- ТАРНИХ ДИСЦИПЛІН ДОКТОРАМ ФІЛОСОФІЇ</i>	1069

УДК 378.147:[784.071.2:159.954]:004

[https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-12\(58\)-961-972](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-12(58)-961-972)

Комісар Вікторія Кларіївна викладач кафедри академічного та естрадного вокалу Факультету музичного мистецтва і хореографії, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, м. Київ, <https://orcid.org/0009-0000-3633-924X>.

Юрченко Сергій Сергійович Заслужений артист України, доцент кафедри академічного та естрадного вокалу Факультету музичного мистецтва і хореографії, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, м. Київ, <https://orcid.org/0009-0007-4004-2917>.

Петрикова Оксана Петрівна доцент, Заслужений діяч мистецтв України, доцент кафедри академічного та естрадного вокалу Факультету музичного мистецтва і хореографії, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, м. Київ, <https://orcid.org/0000-0002-4326-3308>.

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОГО САМОВИРАЖЕННЯ МАЙБУТНІХ АРТИСТІВ-ВОКАЛІСТІВ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНО- КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Анотація. У статті висвітлено хід та результати формувального експерименту з формування у майбутніх артистів-вокалістів творчого самовираження засобами інформаційно-комунікаційних технологій. Формувальний експеримент проводився у три етапи, у процесі його проведення в освітній процес було впроваджено такі педагогічні умови як: створення позитивно налаштованої атмосфери на заняттях з фахових дисциплін у закладі вищої освіти, спонукання студентів на продуктивне «спілкування» з комп'ютерним обладнанням, забезпечення інформаційно-комунікативної комфортності у співробітництві майбутніх фахівців з комп'ютерним обладнанням. Під час проведення формувального експерименту було використано такі методи навчання як: ознайомлення з темами щодо роботи у програмах зі створення презентацій, написання нот за допомогою нотних редакторів, створення музики тощо, узагальнення та структуризація отриманої інформації за допомогою викладача, створення презентацій у програмах PowerPoint та FinelCut, активне практичне використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі музично-творчої діяльності на заняттях з фахових дисциплін та інші.

Перевірка стану сформованості творчого самовираження майбутніх артистів-вокалістів засобами інформаційно-комунікаційних технологій відбувалася за допомогою наступних критеріїв: міра зацікавленості музичним мистецтвом за допомогою використання засобів ІТ, ступінь обізнаності теоретично-методич-

ними знаннями з використання засобів ІТ, здатність до усвідомлення і оцінки змісту музичного твору. У формувальному експерименті взяло участь 24 студенти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності «Музичне мистецтво», освітньо-професійної програми «Сольний спів», з них 12 здобувачів увійшло у контрольну групу, 12 – у експериментальну.

Розроблена авторами методика з формування творчого самовираження засобами інформаційно-комунікаційних технологій впроваджувалась на заняттях з методики викладання вокалу і музичної педагогіки та музичної психології на Факультеті музичного мистецтва і хореографії. Отримані наприкінці результати дослідно-експериментальної роботи дозволили констатувати високу ефективність впровадженої в освітній процес Київського столичного університету імені Бориса Грінченка методики, спрямованої на формування творчого самовираження майбутніх артистів-вокалістів засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

Ключові слова: творче самовираження; майбутні артисти-вокалісти; засоби інформаційно-комунікаційних технологій; заклади вищої освіти; музична освіта.

Komisar Viktoria lecturer at the Department of Academic and Pop Vocal Music, Faculty of Music and Choreography, Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, Kyiv, <https://orcid.org/0009-0000-3633-924X>.

Yurchenko Serhii Honoured Artist of Ukraine, Associate Professor of the Department of Academic and Pop Vocal Music, Faculty of Music and Choreography, Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, Kyiv, <https://orcid.org/0009-0007-4004-2917>.

Petrykova Oksana Associate Professor, Honoured Artist of Ukraine, Associate Professor of the Department of Academic and Pop Vocal Music, Faculty of Music and Choreography, Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, Kyiv, <https://orcid.org/0000-0002-4326-3308>.

FORMING THE CREATIVE SELF-EXPRESSION OF FUTURE VOCAL ARTISTS USING INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES

Abstract. The article highlights the progress and results of a formative experiment on developing creative self-expression in future vocal artists using information and communication technologies. The formative experiment was conducted in three stages, during which the following pedagogical conditions were introduced into the educational process: creating a positive atmosphere in classes on professional disciplines at the higher education institution, encouraging students to engage in

productive 'communication' with computer equipment, ensuring information and communication comfort in the cooperation of future specialists with computer equipment. During the formative experiment, the following teaching methods were used: familiarisation with topics related to working in programmes for creating presentations, writing notes using music editors, creating music, etc., summarising and structuring the information received with the help of the teacher, creating presentations in PowerPoint and FinelCut programmes, active practical use of information and communication technologies in the process of musical and creative activities in professional discipline classes, and others.

The assessment of the level of creative self-expression of future vocal artists using information and communication technologies was carried out using the following criteria: the degree of interest in musical art through the use of IT tools, the degree of awareness of theoretical and methodological knowledge in the use of IT tools, the ability to understand and evaluate the content of a musical work. Twenty-four first-year (bachelor's) students majoring in musical arts and enrolled in the educational and professional programme 'Solo Singing' took part in the formative experiment, with 12 of them entering the control group and 12 entering the experimental group.

The methodology developed by the authors for the formation of creative self-expression using information and communication technologies was implemented in classes on the methodology of teaching vocals and music pedagogy and music psychology at the Faculty of Music Art and Choreography. The results obtained at the end of the research and experimental work allowed us to conclude that the methodology introduced into the educational process at the Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, aimed at developing the creative self-expression of future vocal artists through information and communication technologies, is highly effective.

Keywords: creative self-expression; future vocal artists; information and communication technologies; higher education institutions; music education.

Постановка проблеми. Методичні орієнтири підготовки майбутніх артистів-вокалістів до творчої діяльності в умовах закладу вищої освіти базуються на засадах інтеграції в європейський освітній простір, що є методологічною основою розроблення сучасної освітньої стратегії вищої школи та тактики розвитку освіти в Україні.

Професійна підготовка сучасного артиста-вокаліста в сьогоденних умовах збройної агресії росії проти України, у вищих закладах освіти нашої держави здебільшого відбувається у змішаному форматі, викладачами часто практикується використання інформаційно-комунікаційних технологій під час навчання здобувачів як першого (бакалаврського), так і другого (магістерського) рівнів вищої освіти. Тому, питання формування творчого самовираження майбутніх артистів-вокалістів засобами інформаційно-комунікаційних технологій є актуальним, доцільним та необхідним на сьогоднішній день для розгляду.

Метою дослідження – є висвітлення поетапного процесу формування творчого самовираження майбутніх артистів-вокалістів засобами інформаційно-

комунікаційних технологій та представлення результатів проведеного формульованого експерименту.

Методологічною основою дослідження є застосування емпіричних методів дослідження, серед яких педагогічний експеримент, а також методи математичної статистики для обробки кількісних даних.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що коло наукових розвідок сучасних дослідників з галузей музичної освіти, мистецтвознавства, культурології розширюється і в їх полі зору розгляд проблематик пов'язаних із творчою діяльністю не тільки майбутніх вчителів музичного мистецтва загальноосвітніх шкіл, а й артистів-вокалістів, майбутніх викладачів вокалу. Такі сучасні вітчизняні та закордонні науковці як: Мережко Ю. В. [2], Беляєва Н. Д. [1], Падалка Г. М. [3], Я Пенфей, В Чень та інші розглядають процес професійної та фахової підготовки майбутніх артистів-вокалістів, викладачів вокалу у закладах вищої освіти України.

Питання творчого самовираження майбутніх фахівців у галузі мистецтвознавства розглядали у своїх роботах Писаренко Ю. В. [4], Потапчук Т. В., Сверлюк Л. І., Сверлюк Я. В., Татарко К. О. [5], Фомін В. В., Юаньвень, Тянь Фейфань. Однак, проблема формування творчого самовираження майбутніх артистів-вокалістів засобами інфомаційно-комунікаційних технологій є недостатньо дослідженою, що зумовило нас більш ґрунтовно її вивчити та провести педагогічний експеримент на базі Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Виклад основного матеріалу. *На першому етапі* формульованого експерименту робота була спрямована на адаптацію та активізацію уваги майбутніх артистів-вокалістів, що відбувалося завдяки впровадженню в освітній процес першої педагогічної умови – створення позитивно налаштованої атмосфери на заняттях з фахових дисциплін у закладі вищої освіти.

Ознайомлення студентів зі специфікою роботи на комп'ютерах, з програмним репозитарієм відбувалося на перших заняттях з методики викладання вокалу, музичної педагогіки та музичної психології. Здобувачі у загальних рисах знайомилися з програмним репозитарієм, завдяки стислій розповіді, підкріпленій показом прикладів відео-презентацій творів інших студентів та викладача, інтерпретаціями музичних творів зроблених за допомогою програм Cubase та FinalCut. Подальші настанови перед заняттями з фахових дисциплін починалися коротким екскурсом, який вводив студентів у план роботи. Декілька змістовних речень перед початком заняття зосереджувало увагу студентів, вводили їх в курс роботи, налаштовували на робочий лад.

Подальші заняття проходили як тематичні. Ми пропонували студентам наступні теми занять: «Відеомонтаж, як вища форма мистецтва презентації», «Cubase та його переваги серед музичних редакторів», «Нотні редактори та специфіка їх використання», «Характерні ознаки музичного твору та способи їх підкреслення засобами ІТ», «Програми для створення музики», «Відеоредактори

та програми для створення презентацій», «Нюанси поєднання музики та відеоряду» та інші.

Прослуховування даних тем, ознайомлення з основами відеомонтажу та його практичним застосуванням у професійній або педагогічній діяльності; ознайомлення з програмою Cubase та його перевагами серед музичних редакторів; колективне та самостійне визначення характерних ознак музичного твору та окреслення способів їх підкреслення засобами ІТ; узагальнення та структуризація музично-педагогічної інформації за допомогою викладача; спроби виконати здобувачами імпровізації за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій дозволило на початковому етапі розширити їх творчий світогляд та розвинути у них потрібні уміння та навички використання засобів ІТ у свої виконавській або педагогічній діяльності.

Створення ситуації заохочення відбувалося шляхом демонстрації відео-презентацій та кліпів, а також шляхом визначення, зіставлення специфічних ознак передачі образного змісту твору у виконанні іншими студентами. Створення на заняттях ситуацій зацікавлено-пошукового характеру сприяло формуванню у здобувачів інтересу до застосування засобів інформаційно-комунікаційних технологій для розвитку власного творчого самовираження. Вирішення творчих завдань відбувалося і колективно і самостійно кожним студентом, чергування таких форм роботи активізувало увагу здобувачів та тримало їх у робочому тонусі протягом усього заняття. Формування початкових елементарних знань засобів інформаційно-комунікаційних технологій та навичок застосування їх відбувалось у процесі практичної діяльності студентів, настанов та пояснень щодо особливостей їх застосування.

Другий етап дослідно-експериментальної роботи розпочався з діагностування стану сформованості творчого самовираження у контрольній та експериментальній групі (констатувальний експеримент). Отримані результати показали недостатню сформованість творчого самовираження у студентів засобами інформаційно-комунікаційних технологій, що спонукало нас до подальшого впровадження розробленої методики. Експериментальна група займалася за розробленою нами методикою з врахуванням визначених раніше педагогічних умов та методів, а контрольна група продовжувала займатися за розробленим раніше тематичним планом.

Вирішення першочергового поставленого нами завдання – формування творчого самовираження майбутніх артистів-вокалістів засобами інформаційно-комунікаційних технологій, ми здійснювали завдяки впровадженню другої педагогічної умови – спонукання студентів на продуктивне «спілкування» з комп'ютерним обладнанням.

Відне слово експериментатора (викладача з фахових дисциплін) про види роботи на комп'ютері, прослуховування музичного твору та створення презентації у програмі PowerPoint та FineCut, спонукання до максимального зосередження уваги на засобах створення відео-презентації до музичного твору,

активізація у студентів бажання до продуктивного спілкування з комп'ютером (презентація робіт, обмін враженнями після закінчення роботи, орієнтовні запитання під час ознайомлення з відео-презентацією до музичного твору) – усе це сприяло продуктивному використанні комп'ютерів під час творчої діяльності студентів, а також формуванню концентрованої уваги у них під час роботи із засобами ІТ.

Знайомство з програмами PowerPoint та FineCut розпочиналося з аналізу функціональних ознак кожної програми, детального ознайомлення з інструментами для роботи у даних програмах, із можливостями отримання кінцевого результату; також відбувався аналіз музичних творів, з якими планувалося працювати, проводився короткий екскурс в історію створення твору та надання інформації щодо цікавих фактів його виникнення.

Проведення інформаційно-насичених бесід про значення застосування засобів ІТ для розкриття всієї багатогранності музичного твору, зіставлення засобів ІТ із результатами їх застосування у виконавсько-творчій діяльності, виявлення можливостей стилістично підкреслити особливості музичного твору засобами ІТ, мотивація здобувачів до вибору твору за художньо-ціннісними ознаками (виразність, образна яскравість, доступність) – усе це спонукало студентів на продуктивне «спілкування» з комп'ютерним обладнанням.

Залучення студентів до змістового аналізу музичного твору, виконавсько-порівняльного аналізу (mp3), застосування системи запитань та завдань на визначення ними естетичної привабливості музичного твору, сприяло розумінню стилістики оформлення презентації до обраного твору, формуванню у них вмінь оцінити музичний твір та за допомогою засобів ІТ підкреслити його красу і доповнити його своїм художнім баченням.

Оцінювання студентами наявності єдності літературного та музичного змісту, аналіз специфічних засобів відтворення музичного твору допомогло їм глибше зрозуміти художній задум композитора, що також було необхідною умовою у реалізації поставлених нами завдань. Створення власної інтерпретації музичного твору, виокремлення під час прослуховування та аналізу естетично привабливих творів розвивало у здобувачів вміння продуктивно співпрацювати з комп'ютером.

Застосування такого широкого спектра методів, спрямованих на розвиток вмінь продуктивно співпрацювати з комп'ютером дало позитивні зрушення у бік розвитку у студентів здатності до творчого самовираження за допомогою використання засобів ІТ.

Третій етап був націлений на закріплення отриманих знань у здобувачів, самостійне опрацювання ними різних аудіо та відео-редакторів, нотних редакторів, програм створення музики. Активне практичне використання інформаційно-комунікаційних технологій сприяло залученню студентів до активної оцінної діяльності власних виконавських надбань. Аналіз творчості, стилю письма композитора, знаходження цікавих фактів з життя та створення

музичних творів, розробка аудіо та відео-презентацій, проведення аналогій між музичними творами різних жанрів – це методи, які сприяли формуванню у здобувачів творчого самовираження.

Вирішення першочергового поставленого нами завдання – формування творчого самовираження майбутніх артистів-вокалістів засобами ІТ на цьому етапі дослідження, ми здійснювали завдяки впровадженню третьої педагогічної умови – забезпечення інформаційно-комунікативної комфортності у співробітництві майбутніх фахівців з комп'ютерним обладнанням.

Під інформаційно-комунікативною комфортністю ми розуміємо полегшення комунікації та координації у середовищі взаємодії учасників медіа-освітнього руху, у соціальних спільнотах, на форумах тощо, використання їх для організації роботи, формування здобувачами спільних інформаційних ресурсів, пошук, створення, розповсюдження, збереження й управління інформацією.

На третьому – заключному етапі, зі студентами проводився аналіз музичного твору. Під час прослуховування музичного твору відбувалося визначення стилістичних, смислових, жанрових особливостей, що сприяло кращому сприйманню та усвідомленню художнього змісту музичного твору.

Наступною формою роботи було створення здобувачами художньо-творчої інтерпретації музичного твору за допомогою програм Cubase та FinalCut та поширення їх у соціальних мережах для отримання зворотного зв'язку від слухачів. Використання інформаційно-комунікативних засобів сприяло залученню їх до активної оцінної діяльності власних виконавських надбань.

Виконавська діяльність студентів супроводжувалась застосуванням наступних методів: забезпечення цілісного донесення художньо-образного змісту до слухачів, активізація використання засобів ІТ, настанови та тренінги з приводу використання ІТ, систематичне спостереження за емоційним станом кожного здобувача під час виконання завдань та подолання труднощів (психологічних, фізичних, практичних). Використання саме цих методів допомогло студентам на достойному рівні впоратись із поставленими перед ними завданнями.

Результати стану сформованості творчого самовираження майбутніх артистів-вокалістів засобами ІТ у контрольної та експериментальної групи за критерієм *«Міра зацікавленості музичним мистецтвом за допомогою використання засобів ІТ»* показані у таблиці 1:

Таблиця 1

Результати формувального експерименту в ЕГ та КГ прийому анкетування

Критерій	Стан сформованості творчого самовираження майбутніх артистів-вокалістів засобами ІТ											
	Низький				середній				Високий			
	КГ		ЕГ		КГ		ЕГ		КГ		ЕГ	
Міра зацікавленості музичним мистецтвом за допомогою використання засобів ІТ	к.с.	%	к.с.	%	к.с.	%	к.с.	%	к.с.	%	к.с.	%
		11	2,53	7	1,61	9	2,07	6	0,18	3	0,69	10

При встановленні стану сформованості творчого самовираження майбутніх артистів-вокалістів засобами ІТ за критерієм «Міра зацікавленості музичним мистецтвом за допомогою використання засобів ІТ» і на етапі формувального експерименту нами було застосовано прийом анкетування. З таблиці 1 ми бачимо, що низький рівень зацікавленості музичним мистецтвом за допомогою використання засобів ІТ спостерігається у 11 студентів (2,53%) контрольної групи, у 7 студентів (1,61%) експериментальної; середній рівень: у 9 студентів (2,07%) контрольної та 6 (0,18%) експериментальної групи; високий: у 3 студентів (0,69%) контрольної та у 10 студентів (2,3%) експериментальної групи.

Отримані результати свідчать про те, що на етапі формувального експерименту показники експериментальної групи були вищими на 1,38% від показників контрольної групи.

Отже після проведення формувального етапу дослідження у студентів експериментальної групи з'явився інтерес до засобів інформаційно-комунікаційних технологій, виявилось бажання до їх використання. У студентів контрольної групи ступінь зацікавлення засобами ІТ збільшився на формувальному етапі дослідження, але не досяг того рівня, що у студентів експериментальної групи.

Стан сформованості творчого самовираження майбутніх артистів-вокалістів засобами ІТ за критерієм «*Ступінь обізнаності теоретично-методичними знаннями з використання засобів ІТ*» на стадії формувального експерименту перевірявся за допомогою методу тестування. Аналіз отриманих результатів зафіксований у таблиці 2:

Таблиця 2

Результати формувального експерименту в ЕГ та КГ методу тестування

Критерій	Стан сформованості творчого самовираження майбутніх артистів-вокалістів засобами ІТ											
	Низький				середній				Високий			
	КГ		ЕГ		КГ		ЕГ		КГ		ЕГ	
Ступінь обізнаності теоретично-методичними знаннями з використання засобів ІТ	к.с.	%	к.с.	%	к.с.	%	к.с.	%	к.с.	%	к.с.	%
		14	3,22	6	1,23	6	1,23	8	1,84	3	0,69	9

З таблиці 2 бачимо, що низький рівень обізнаності теоретично-методичними знаннями з використання засобів ІТ спостерігається у 14 студентів (3,22%) контрольної групи та у 6 студентів (1,23%) експериментальної групи; середній рівень, майже однакові показники: в контрольній – у 6 студентів (1,23%), а в експериментальній групі – у 8 студентів (1,84%); високий рівень: у 3 студентів (0,69%) контрольної групи та у 9 студентів (2,07%) експериментальної групи.

Дана таблиця 2 свідчить, що стан сформованості творчого самовираження майбутніх артистів-вокалістів засобами інформаційно-комунікаційних технологій за критерієм «Ступінь обізнаності теоретично-методичними знаннями з використання засобів ІТ» у студентів експериментальної групи покращився після проведення формувальної частини експерименту. Стан сформованості творчого самовираження у студентів контрольної групи також змінився у кращий бік, але був все ж нижчим, ніж у студентів експериментальної групи.

Стан сформованості творчого самовираження за таким критерієм як «Здатність до усвідомлення і оцінки змісту музичного твору» перевірявся за допомогою методики визначення типу загальної емоційної спрямованості студентів та їх здатності до ціннісного оцінювання (завдання на визначення художньої привабливості музичного твору) (див. табл. 3):

Таблиця 3

Результати формувального експерименту в ЕГ та КГ методики визначення типу загальної емоційної спрямованості студентів та їх здатності до ціннісного оцінювання (завдання на визначення художньої привабливості музичного твору)

Критерій	Стан сформованості творчого самовираження майбутніх артистів-вокалістів засобами ІТ											
	низький				середній				високий			
	КГ		ЕГ		КГ		ЕГ		КГ		ЕГ	
Здатність до усвідомлення і оцінки змісту музичного твору	к.с.	%	к.с.	%	к.с.	%	к.с.	%	к.с.	%	к.с.	%
		9	2,07	5	1,15	8	1,84	7	1,61	6	1,38	11

За результатами впровадження вищезазваної методики у освітній процес вищої школи ми встановили, що у 9 студентів (2,07%) контрольної групи та у 5 студентів (1,15%) експериментальної групи простежується низький стан сформованості творчого самовираження засобами ІТ; у 8 студентів (1,84%) контрольної та у 7 (1,61%) студентів експериментальної – середній рівень; у 6 студентів (1,38%) контрольної та у 11 здобувачів (2,53%) експериментальної групи – високий рівень розвитку творчого самовираження.

Отже у студентів контрольної групи стан сформованості творчого самовираження засобами ІТ, у процесі вивчення та застосування засобів інформаційно-комунікаційних технологій у практичній діяльності за критерієм «Здатність до усвідомлення і оцінки змісту музичного твору» значно гірший, у середньому на 1,15%, ніж у студентів експериментальної групи.

Стан сформованості творчого самовираження за таким критерієм як «Міра здатності до створення власної художньо-педагогічної інтерпретації» перевірявся за допомогою методу аналізу виконавської інтерпретації студентів (див. табл. 4):

Таблиця 4

**Результати формувального експерименту в ЕГ та КГ методу аналізу
виконавської інтерпретації студентів**

Критерій	Стан сформованості творчого самовираження майбутніх артистів-вокалістів засобами ІТ											
	низький				середній				Високий			
	КГ		ЕГ		КГ		ЕГ		КГ		ЕГ	
Міра здатності до створення власної художньо-педагогічної інтерпретації	к.с.	%	к.с.	%	к.с.	%	к.с.	%	к.с.	%	к.с.	%
	17	3,91	12	2,76	4	0,92	8	1,84	2	0,46	4	0,92

За результатами впровадження вищезазначеного методу ми встановили, що у 17 студентів (3,91%) контрольної групи та у 12 студентів (2,76%) експериментальної групи низький рівень стану сформованості творчого самовираження засобами ІТ; у 4 студентів (0,92%) контрольної та у 8 (1,84%) студентів експериментальної – середній рівень; у 2 студентів (0,46%) контрольної та у 4 студентів (0,92%) експериментальної групи – високий рівень сформованості творчого самовираження.

З таблиці 4 можна наочно переконатись, що у студентів контрольної групи стан сформованості творчого самовираження засобами інформаційно-комунікаційних технологій за критерієм «Міра здатності до створення власної художньо-педагогічної інтерпретації» гірший, у середньому на 0,46%, ніж у студентів експериментальної групи.

Здобувачі контрольної групи працювали у традиційних умовах освітнього процесу, здобувачі експериментальної групи – в умовах розробленої авторами методики. Вищевикладені дані демонструють, що саме завдяки впровадженню нової методики студенти експериментальної групи продемонстрували вміння, що можуть більш ефективно використовувати засоби ІТ для створення власної художньо-педагогічної інтерпретації, вони краще засвоїли основи застосування засобів ІТ, здатні ефективно їх застосовувати для розкриття власного бачення музичного твору, ніж студенти контрольної групи.

Загальні показники стану сформованості творчого самовираження у студентів засобами інформаційно-комунікаційних технологій на формувальному етапі дослідження показані у таблиці 5:

Таблиця 5

Загальні результати формувального експерименту контрольної та експериментальної груп

Критерії	Студенти КГ (12 осіб)						Студенти ЕГ (12 осіб)					
	Стан сформованості творчого самовираження майбутніх артистів-вокалістів засобами ІТ											
Міра зацікавленості музичним мистецтвом за допомогою використання засобів ІТ	низький		середній		високий		низький		середній		високий	
	к.с.	%	к.с.	%	к.с.	%	к.с.	%	к.с.	%	к.с.	%
Міра зацікавленості музичним мистецтвом за допомогою використання засобів ІТ	11	2,53	7	1,61	9	2,07	6	0,18	3	0,69	10	2,3
Ступінь обізнаності теоретично-методичними знаннями з використання засобів ІТ	14	3,22	6	1,23	6	1,23	8	1,84	3	0,69	9	2,07
Здатність до усвідомлення і оцінки змісту музичного твору	9	2,07	5	1,15	8	1,84	7	1,61	6	1,38	11	2,53
Міра здатності до створення власної художньо-педагогічної інтерпретації	17	3,91	12	2,76	4	0,92	8	1,84	2	0,46	4	0,92
Загальні показники	12,7	2,9	7,5	1,7	6,7	1,5	7,2	1,6	3,5	0,8	8,5	1,9

Висновки. Загальні результати формувального експерименту демонструють високі показники стану сформованості творчого самовираження у студентів експериментальної групи та досить низькі у студентів контрольної групи, розходження у результатах у середньому складає 1,1%.

Таким чином, ми можемо констатувати, що проведений формувальний експеримент, який відбувався у три етапи показав високу ефективність впроваджені в освітній процес Київського столичного університету імені Бориса Грінченка методики, спрямованої на формування творчого самовираження майбутніх артистів-вокалістів засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

Література:

1. Белявіна Н. Д. Методологія та методика викладання фахових мистецьких дисциплін: підручник. Київ: НАКККіМ, 2019. 280 с.
2. Мережко Ю. В. Стимулювання творчої самореалізації майбутнього вчителя музичного мистецтва у процесі вокально-виконавської діяльності. *Професійна мистецька освіта і художня культура: виклики XXI століття*: матер. II Міжнарод. наук.-практ. конф., 14–15 квіт. 2016 р. С. 619–625. URL: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/14621/> (дата звернення 15.11.2025).
3. Падалка Г. М. Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін). Київ: Освіта України, 2008. 274 с.
4. Писаренко Ю. В. До питання формування системи вправ джазового вокаліста як основи креативного відтворення інструментального мислення. *Музикознавча думка Дніпропетровщини*: наук. видання. Дніпро, 2024. С. 354–368. URL: <https://grani-print.dp.ua/index.php/mtd/article/view/668> (дата звернення 13.11.2025).
5. Татарко К. О. Методика формування виконавської культури майбутніх артистів-вокалістів на заняттях сольного співу. Дис. на здобуття ступеня доктора філософії зі спец. 011 – Освітні/Педагогіка. Київ: Київський столичний університет. 2023. 282 с.

References

1. Bieliavina, N. D. (2019). Metodolohiia ta metodyka vykladannia fakhovykh mystetskykh dystsyplin [Methodology and techniques for teaching professional art disciplines]. Kyiv: NAKKKiM [in Ukrainian].
2. Merezhko, Yu. V. (2016). Stymuliuвання tvorchoi samorealizatsii maibutnoho vchytelia muzychnoho mystetstva u protsesi vokalno-vykonavskoi diialnosti [Stimulating creative self-realisation of future music teachers in the process of vocal performance]. *Profesiina mystetska osvita i khudozhnia kultura – Professional art education and artistic culture: challenges of the 21st century: vyklyky KhKhI stolittia*: mater. II Mizhнарод. nauk.-prakt. konf., 14–15 kvit. (pp. 619–625). Retrieved from <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/14621/> [in Ukrainian].
3. Padalka, H. M. (2008). Pedahohika mystetstva (Teoriia i metodyka vykladannia mystetskykh dystsyplin). [Art education (Theory and methodology of teaching art disciplines)]. Kyiv: Osvita Ukrainy, 274 [in Ukrainian].
4. Pysarenko, Yu. V. (2024). Do pytannia formuvannia systemy vprav dzhazovoho vokalista yak osnovy kreatyvnoho vidtvorennia instrumentalnoho myslennia [On the question of forming a system of exercises for jazz vocalists as the basis for creative reproduction of instrumental thinking]. *Muzykoznavcha dumka Dnipropetrovshchyny [Musicological thought in Dnipropetrovsk region]*: nauk. vydannia. Dnipro. 354–368. Retrieved from <https://grani-print.dp.ua/index.php/mtd/article/view/668> [in Ukrainian].
5. Tatarko, K. O. (2023). Metodyka formuvannia vykonavskoi kultury maibutnikh artystiv-vokalistiv na zaniattiakh solnoho spivu [Methods for developing the performance culture of future vocal artists in solo singing classes]. Candidate's thesis. Kyiv: Kyivskyi stolychnyi universytet [in Ukrainian].